

CARTIER Rotonda

Radu PORTOCALĂ s-a născut în 1951, la București. În 1977 părăsește România, trăind cinci ani în Grecia, iar din 1982 la Paris. Licențiat în limba și literatura română (Institut national des langues et civilisations orientales – Paris); master în relații internaționale (Institut d'étude des relations internationales – Paris).

În 1986-1988, jurnalist la *Radio France Internationale*, redacția română; în 1988-1989, realizator al unei emisiuni săptămânale consacrate actualității românești la *Radio Solidarność* (Paris); în 1988-1989, corespondent pentru Franța, Belgia și Elveția a Serviciului român de radio *Voice of America*; în 1986-1992, colaborator al hebdomadurului *Le Point*; în 1989-1998, colaborator al publicației de limba română editată la Paris *Lupta*; în 1997-2004, corespondent în Franța al serviciului român *BBC*; în 2005-2006, director al Institutului Cultural Român de la Paris; în 2007-2009, inițiator și director al colecției „Domaine roumain” al Editurii Kryos, Paris.

Contribuții în presa europeană și românească (*România liberă, Cotidianul, Curierul românesc, Căminul românesc, l'Express, Le Quotidien de Paris, Libération, Enjeux du Monde, Dynasteurs, La Libre Belgique, Soviet Analyst*); numeroase emisiuni și interviuri la radio și la televiziune (*France Culture, France Inter, France Infos, RFI, Radio Suisse Romande, Radio Bruxelles, Radio Liège, Radio Free Europe, BBC, Radio București, Radio Timișoara, Antenne 2, La 5, TV 5, La Cinquième, RTBF – Bruxelles*).

Cărți publicate:

(în franceză) *Autopsie du coup d'État roumain*, Paris, Éd. Calmann-Lévy, 1990; *L'exécution des Ceausescu*, Paris, Éd. Larousse, 2009;

(în română) *Semn în pustiire* (poezie), București, Ed. Vinea, 2013; *Istorie de familie*, Braila, Ed. Istros, 2015.

Radu **Portocală**

**Un președinte
împotriva României**

Blogograme

R o t o n d a
CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr.24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

Cartier & Roman LLC, Fort Lauderdale, SUA. E-mail: usa@cartier.md

Suport juridic: Efrim, Roșca și Asociații

www.cartier.md

Cărțile Cartier pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și www.cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210.80.51

E-mail: romania@cartier.md

www.cartier.md

Taxele poștale sînt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Em. Galaicu-Păun

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehnoedactare: Mircea Cojocaru

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Radu Portocală

UN PREȘEDINTE ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Ediția I, noiembrie 2015

© 2015, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sînt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Portocală, Radu.

Un președinte împotriva României/Radu Portocală; cop.: Vitalie Coroban. –

Chișinău: Cartier, 2015 (Tipogr. „Bons Offices”). – 152 p. –

(Colecția „Cartier Rotonda”/coord. de Em. Galaicu-Păun, ISBN 978-9975-79-907-2).

300 ex.

ISBN 978-9975-86-022-2.

323(498)

P 85

Cuprins

Inventar prezidențial	11
Paradoxul Bănescu	12
Îndoielnica lustrație	14
Dacă nu el, cine?...	16
Scrisoare deschisă domnului Traian Bănescu, Președintele României	18
Periculoasa tăcere a arhivelor	21
Moțiune pentru bătut pasul pe loc	25
Spre F.S.N. prin auto-cenzură	26
Despre egoismul sacrificiului	27
Probleme de traducere	29
Fabulații despre anticomunism	30
Tökes sau arta consecvenței	32
Diplomația ca formă de eșec	34
Brandul anti-brand	36
Întâiul ignorant al țării	38
Ambiguități prezidențiale	40
„Ah, România!...”	41
Mult zgomot pentru nimic	42
Spălătoria „Europa”	44
Referendum pentru umbrele președintelui	47
Poporul bun și poporul rău	50
Țara ne-alianțelor	52
Alegeri fără alege-re	53

Discreția dinaintea acceptării	54
Dictatura originală	55
Parlamentul ca un ghimpe... ..	57
Simptome prezidențiale	59
Pană de locomotivă	61
Pe marginea mizeriei	63
Mesagerul pogorît de pe Olimp	65
Încornorații președintelui	67
Îngerii de poleială	69
Esența gândirii băsesciene	71
Prin „ajustare” către „nesimțire”	72
Permanența potrivniciei	74
Bufoneria	76
Inconvenientele votului de auto-protest	78
Aspirația dictaturii la originalitate	80
Haosul ca proiect	81
Promisiuni vechi și noi	83
Minunata dezamăgire	85
Președintele cel bun și neputincios	87
Agramații neînvățatului președinte	89
Nedemnii văzuți prin lentilă	90
O iubire imposibilă: el și ei	92
Democrație cu de-a sila	95
Publicitate și turism	97
Confruntarea idolatrilor	100
DI Mihăieș sau arta de a fi monoton	101
Eterna (și inutila) căutare a candidatului providențial	102
Haosul adăugat haosului	104
Un președinte împotriva României	106

Politică și morală	107
Jumătate contra jumătate	109
Bilanțul neantului	111
De la cer la pământ	113
Gînduri de „ciuruit”	115
Fecioarele politicii dîmbovițene	118
Cruciada purificatoare a fecioarelor	120
Pleșiță	123
Crime fără criminali	124
Un timp imoral	125
Uitarea măsurilor împotriva uitării	127
Despre oroare și dispreț	130
Eficacitatea suferinței ca argument electoral	133
Cînd victimele își pierd utilitatea	135
Medalia și reversul ei	137
Băsescu și doar cei zece „ani-lumină”	139
Enoiu	142
Uitare, fanatism, absurd... ..	144
Nerușinarea de a fi în opoziție și alte fleacuri portocalii	146
Mizeria tăcerii	148
Problema	149

Conținutul acestei cărți nu pretinde a fi o cronică *stricto sensu* a „deceniului Traian Băsescu”. Am consemnat aici doar furiile și dezgusturile care m-au vizitat de-a lungul prea lungilor ani de experiențe marinărești. Nu am folosit criteriul cronologic pentru a alcătui culegerea de față, preferîndu-i structurarea împrejurul cîtorva teme.

Cele mai multe dintre textele prezentate între aceste coperti au fost publicate fie în cotidianul „Ziua”, fie pe blogul „Ochiul magic”, astăzi închis.

Nu am notat data scrierii sau publicării lor decît atunci cînd această mențiune mi s-a părut cu adevărat semnificativă. În schimb, acolo unde a fost necesar, am indicat între paranteze drepte datele care pot ajuta la situarea în timp a faptelor comentate.

Inventar prezidențial

Un glas năclăit în meandrele vulgarității.

Un umor mîrlănesc la sfîrșit de zaiafet.

Un agramat pe care decăzuții din har l-au așezat în panteonul lor de mucava.

Un bătăran poleit cu vopsea de bronz.

Un adept neabătut al nimicului.

Un geambaș care vinde cai muribunzi în iarmarocul orbilor.

Un expert al imposturilor mediocre.

Un maniac al distrugerii travestit în salvator.

Un împătimit al sfîrșiturilor fără început.

Un tiran neîmplinit pe care îl bîntuie optimisme îngrijorătoare.

Paradoxul Bănescu

Nimic, înainte de anul 2000, nu prefigura pentru Traian Bănescu un destin național. Mic nomenclaturist spre sfârșitul regimului Ceaușescu, ministru al Transporturilor după 1990, el părea să fie un specialist al rolurilor secundare. Considerat a fi groparul guvernului Ciorbea și, apoi, al Convenției Democratice, detestat pentru asta de toată suflarea românească de dreapta, adevărata lui ascensiune n-a început decît în momentul în care a fost ales primar al capitalei. Puciul prin care s-a instalat în fruntea partidului lui Petre Roman i-a consolidat poziția.

Ciudatul abandon al lui Theodor Stolojan, în 2004, l-a transformat în candidat la președinție, Bănescu devenind atunci, pe cît de brusc pe atît de inexplicabil, un soi de idol al celor care, cu patru ani în urmă, l-ar fi pus la stîlpul infamiei. „E de-al nostru”, spuneau ei în culmea euforiei, refuzînd să-i privească trecutul. Voturile liberale l-au instalat la Cotroceni.

Pînă atunci, Traian Bănescu reușise numai în măsura în care fusese purtat de alții spre succes. Un talent care merită să fie subliniat.

Ajuns președinte, Bănescu a devenit în foarte scurt timp o adevărată obsesie națională: jumătate din opinia publică îl adoră, cealaltă jumătate îl detestă. Toate calculele politice sînt făcute în funcție de el, toate dezbaterile pornesc de la el și ajung la el.

Bănescu însă nu face politică de unul singur. În spatele lui se află o întregă structură care depășește limitele PDL¹, dar nimeni

1 Articolul a fost scris pe 10 martie 2010, adică într-un moment cînd PDL era încă partidul prezidențial prin excelență.

din interiorul acestei structuri nu stîrnește cu adevărat vreo pasiune. Unii dintre oamenii lui Băsescu sînt simpatizați, alții antipatizați sau disprețuiți. Niciunul nu este adulat sau urît cum e președintele.

Această disociere dintre un om și aparatul politic care îl sprijină e o noutate în România ultimilor 20 de ani. Fanatismul pe care Traian Băsescu îl stîrnește de unul singur e cu atît mai inexplicabil cu cît actualul șef al statului nu e nici un ideolog, nici un orator, opțiunea lui politică nu e tocmai limpede, iar rezultatele pe care le-a obținut sînt mai degrabă neînsemnate.

Cînd mediocritatea ajunge să producă exaltare e cazul să ne punem întrebări despre starea societății și să ne gîndim cu îngrijorare, pornind de la experiențele secolului XX, la pericolele pe care le poate genera această conjuncție explozivă.

Îndoielnica lustrare

Acum 20 de ani, cînd a fost inclusă în Proclamația de la Timișoara, ideea lustrării apărea ca o stringentă necesitate morală. Foarte repede însă, ea s-a dovedit a fi utopică, într-atît arhivele, păzite cu strășnicie, mențineau trecutul în negurile misterului.

Foști activiști de partid, foști securiști, foști spioni (considerați în mod aberant drept „securiști buni”), foști turnători, foști specialiști ai incantației – pe scurt, o întregă liotă de „lustrabili” a ocupat spațiul public și s-a înstăpînit peste viața politică a României. Biografiile lor erau fie măsluite, fie, pur și simplu, golite de orice informație. Viața multor personalități publice începea în mod curios abia în 1990, perioada dinainte fiind o *terra incognita* pe care nimeni nu avea posibilitatea s-o exploreze.

Președintele țării este el însuși o tristă ilustrare a acestor adevăruri.

România s-a afundat astfel în mocirlă. Primele legislaturi au văzut înghesuindu-se pe băncile Parlamentului, unii lîngă alții, securiști și victime ale Securității. Nemernicii de ieri s-au apucat să dea lecții de morală. Spionii au fost trimiși să strîngă mîna celor pe care îi spionaseră. Activiștii au reușit să se travestească în disidenți și și-au deversat tolba de minciuni peste istoria recentă a României.

Lucrurile au mers atît de departe încît, cînd au fost făcute primele dezvăluiri, cînd au fost puse sub ochii publicului primele biografii scandaloase, reacția a fost pe măsura confuziei în care ne bălăceam: o clipă de indignare, apoi înțelegerea, iertarea și uitarea. În cele din urmă, o nouă respectabilitate a fost acordată celor cărora ar fi trebuit măcar să le fie întors spatele. România e mărinimoasă cu gunoaietele ei.

După 20 de ani de imoralitate ridicată la rangul de sistem socio-politic, pare-se că va fi votată o lege edulcorată a lustrației. Firește, vestea stârnește entuziasmul, când, de fapt, n-ar trebui să provoace decît o întrebare: la ce bun după atîta vreme? Răul e făcut. Răul a cuprins societatea, care, chiar dacă mai discerne, nu mai reacționează. Orice revelație o lasă indiferentă pentru că s-a obișnuit cu lipsa de consecințe a revelațiilor. Lustrația – dacă va avea loc! – se va petrece în indiferența generală.

Și, la urma urmei, cine vor fi lustrații? Cîți dintre „foști” vor avea de pățimit de pe urma acestei măsuri provizorii și cîți vor trece printre ochiurile largi ale plasei? Cu ce va îmbunătăți lustrația peisajul moral al României de azi? Răspunsurile la toate aceste întrebări pot fi întrezărite de pe-acum și ele nu sînt îmbucurătoare. S-a așteptat prea mult pentru curățirea vieții publice, iar rezultatul va fi unul în *trompe l'oeil*, cum s-a întîmplat cu atîtea alte inițiative care n-au produs nimic altceva decît efecte teoretice.

Dacă nu el, cine?...

...Această nenorocită întrebare, formulată cu o voce în care tremură lacrimile resemnării angoasate, s-a instalat de 15 ani în centrul așa-ziselor dezbateri politice românești. Și face ravagii. Pentru că ea nu înseamnă decît abandonarea acceptată a încercării de a găsi alte soluții, pentru că, în cele din urmă, ea subînțelege situația cea mai nedemocratică în care se poate găsi o țară: aceea de a nu avea niciodată alternative.

Oare despre Ceaușescu nu se spunea, indirect, același lucru? „El e singurul care ne poate apăra de ruși, chiar dacă prețul pe care îl plătim e foarte ridicat.” Dacă nu el, cine altul ar fi putut să asigure țării această protecție – cu toate că se știa cît de iluzorie era ea?! Între altele, Traian Băsescu tot de ruși ne apără azi, cu vigilență și îndîrjire. Nu ni s-a explicat încă nici care-i sînt armele, nici ce strategie folosește – pasă-mi-te capacitatea noastră de înțelegere nu e destul de dezvoltată –, dar *e musai* să credem că așa stau lucrurile.

Dincolo de această paralelă, întîmplătoare sau nu, sensul întrebării fatidice e grav pentru că dezvăluie lipsa de substanță a lumii politice românești. După 1990, între scandaluri și rupturi, partidele s-au dezvoltat haotic, fără coerență, fără programe și, în special, fără oameni. Sau, mai bine spus, nu cu *acei oameni* de care ar fi avut neapărată nevoie. În România există, fără îndoială, mai ales în foarte tînăra generație, destule talente politice potențiale, dar partidele, prea des transformate în rețele de intrigi și centre de afaceri, au jucat de la început un rol repulsiv. Mai mult: conducerile partidelor n-au știut sau n-au vrut să definească o veritabilă politică de cadre, n-au

știut sau n-au vrut să atragă figuri noi pe scena publică a țării. Astfel, partidele au rămas doar niște construcții imobile, închistate în ele însele, iar masei electorale i s-a restrâns în mod dramatic posibilitatea vitală de a face reale alegeri.

Soluția, deci, nu este aceea – extremă – de a limita prin lege numărul mandatelor, ci de a împospăta mereu corpul politic al țării, oferindu-se alegătorilor facultatea de a opera o selecție naturală. Numai în acest fel ar putea fi lăsată în urmă întrebarea „dacă nu el, cine?”, pe care o însoțește, inevitabil, constatarea fatalistă „altul mai bun nu avem”. Și numai în acest fel ar izbuti electoratul român să scape din cușca în care, de 17 ani, se învîrte-n cercul vicios al opțiunii „între două rele”. Dacă în lumea noastră politică varietatea speciemenelor ar fi fost mai mare, dl Băsescu n-ar fi devenit niciodată președinte, iar azi adepții săi n-ar mai putea să șantajeze o țară întreagă cu încercarea de a-i demonstra unicitatea binefăcătoare. Asurzit de vocile care, împrejurul lui, scandează obsesional acest neadevăr, dl Băsescu a sfârșit prin a se lua drept Mesia. Confuzie jenantă, firește, dacă-i cercetăm bilanțul. Dar din care, la vremea cuvenită, se va ieși abil cu ajutorul altui slogan tocit: „A încercat, ar fi putut să reușească, dar nu l-au lăsat.”

Așadar, cine altul? Într-o primă etapă, oricine și-ar arăta capacitatea de a scoate țara din criza profundă în care a fost aruncată sub pretextul unei cruciade avortate. Apoi, fără întârziere, va trebui să se pretindă partidelor să-și deschidă porțile și să-și revizuiască – în sensul unei mai mari exigențe – criteriile de selecție. Pentru că politica românească are nevoie de „alții”. Nu doar mai mulți, ci și mai buni.

Scrisoare deschisă domnului Traian Băsescu, Președintele României

Domnule Președinte,

Timp de 45 de ani, memoria românilor a fost ferecată sub pecetea fricii. Nimeni nu avea dreptul să-și amintească, pentru că – prin ea însăși – amintirea ar fi fost un început de acuzație. Și totuși, memoria a supraviețuit. Prin șoapte înfricoșate, prin crîmpeie ascunse în ungherele conștiințelor, prin mărturii încredințate hîrtiei, ea a ajuns pînă la noi. Dar, din 1990 încoace, această supraviețuire n-a făcut decît să-i stînjenească pe cei care v-au precedat. Unii dintre ei – și nu cei mai neînsemnați – au spus-o răspicat, cerîndu-ne să uităm trecutul, insultîndu-ne pentru insistența cu care ne aminteam, explicîndu-ne că numai viitorul trebuie să ne intereseze.

Dar ce viitor poate fi acela, Domnule Președinte, care nu ține seama de trecut? Ce viitor putem construi pe temeliiile din care urcă valuri de sînge și în care vibrează încă eoul suferințelor?

Regimul comunist a fost un regim de ură, iar din această ură s-a născut nedreptatea care ne-a lovit pe toți. Regimul comunist a fost un regim al crimei, iar faptul că, pînă azi, n-am avut voie să aflăm decît prea puțin, nu a însemnat altceva decît o continuare a crimei. Cîți oameni au murit în sălile de anchetă ale Securității și Miliției? Cîți au fost omorîți cu bună știință de torționarii zeloși ai revoluției socialiste? Cîți au murit în închisori, lagăre de muncă forțată, centre de reeducare, spitale psihiatrice? Nu știm. Cîți oameni

au fost deținuți, fără niciun motiv sau pe motive strâmbe, în vastul univers concentraționar al României roșii? Nu știm. Câți oameni au fost hărțuiți ani de-a rîndul și distruși în cele din urmă prin urmări terorizante și anchete inutile repetate? Nu știm. Câți oameni și-au văzut viețile zdrobite de către serviciile de cadre – anexe ale Securității – sau birourile organizațiilor de bază? Nu știm. Cine a denunțat pe cine? Nu știm.

Nu știm nimic din toate acestea pentru că nimeni, după 1990, nu a vrut să ne lase să aflăm. Iar monstruoasa neștiință în care ne găsim – vrută pentru a ascunde vina unora – este rușinea și păcatul pe care ne chinuim să clădim viitorul! Putem fi siguri că, atîta vreme cît nu vom așeza memoria la baza a ceea ce căutăm să înălțăm, atîta vreme cît nu ne vom face nouă înșine dreptate, totul se va năruși fără încetare.

După 15 ani de așteptări și speranțe zadarnice, ați dat de înțeles românilor că vremea justiției a venit. Nu ne mai putem mulțumi cu fragmente de confesiuni sau cu arhive zgîrcit întredeschise! Nu ne mai putem ascunde neputința în fața tainelor sufocante și a crimelor nepedepsite, agățîndu-ne de dogma creștină a iertării! România are nevoie să i se spună tot adevărul despre dictatura comunistă care i-a fost impusă, pentru ca, pornind de la acest adevăr, să poată face procesul durerosului ei trecut. România are acest drept și este de datoria Dumneavoastră să i-l acordați.

În numele celor care au fost omorîți sau lăsați să moară, în numele familiilor abandonate nedreptății, în numele torturaților, în numele exclușilor, în numele uitaților, în numele celor pe care crima împotriva spiritului i-a mutilat pe veci, în numele justiției pe care ați invocat-o, vă cer, Domnule Președinte, să constituiți o Comisie internațională pentru studierea crimelor regimului comunist (1945-1989). Compusă din personalități competente, cu un parcurs politic ireproșabil, sprijinită de organisme ale societății civile, Comisia va trebui să aibă acces la toate arhivele care conțin urme ale fărâdelelor comise în perioada studiată: arhivele Partidului Comunist, ale Securității, ale Miliției, ale Ministerului Afacerilor Interne, ale

Ministerului Justiției, ale Ministerului de Externe, ale serviciilor de spionaj. Dezvăluirea mizerabilelor secrete ale regimului comunist nu va pune cu nimic în pericol siguranța națională. În schimb, acesta ar fi singurul mod posibil de a corobora informații despre cei care au dat ordinele, despre cei care le-au executat și despre victimele lor; numai așa se va putea obține o imagine completă a terorii și a crimelor săvârșite; și numai pe această bază se vor putea pronunța rechizitoriile, pledoariile și verdictele.

Un popor a cărui memorie e lăsată să-și piardă substanța riscă să descopere că destinul i-a devenit agonie. Un popor care ajunge să înțeleagă că nu mai are nimic de așteptat de la justiție e condamnat să supraviețuiască în neîncredere și disperare. Nu așa trebuie să arate viitorul României!

„Ziua”, 3 aprilie 2005

Periculoasa tăcere a arhivelor

Trecutul nostru – suferințele unora și mîrșăvia altora – se măsoară în kilometri de arhivă. Trecutul nostru – curajul unora și lașitatea altora – se măsoară în treimi de arhivă. Încîlcitul nostru trecut, ferecat în rafturi de arhivă, obligat să doarmă între coperti de dosare, în taina cărora victimele așteaptă de-a valma cu criminalii să fie scoase la lumină.

Azi, prin subita generozitate a d-lui Timofte, ni se promet treimi și kilometri de trecut, iar noi facem calcule și ajungem la rezultate contradictorii, pentru că aritmetica d-lui Timofte nu e și a noastră, pentru că, în socotelile lui, trei treimi fac aproximativ 80 % (sic!), restul fiind domeniul rezervat al instituției pe care o conduce. O instituție care ne apără cu vitejie – Dumnezeu știe de cine! – și care, pe acest temei, își arogă dreptul de a ne ascunde o parte din viețile noastre. O instituție care prelungește trecutul în prezent, potrivit preceptelor democrației originale, și care știe despre noi mai mult decît știm noi înșine.

Azi – ca și ieri, de altfel – România nu e decît parțial condusă de cei care au fost aleși în fruntea ei. Adevărații conducători ai României sînt deținătorii memoriei. Aceia care, după 1990, au fărîmițat Securitatea în 9 servicii secrete (lamentabilul nostru record!), și-au împărțit arhivele și le-au pus sub obroc. Paznicii dosarelor. Cerberii trecutului. „Cine controlează trecutul controlează prezentul”, scria Orwell.

În ultimele două săptămîni, au fost publicate informații neconcordante și s-au făcut comentarii divergente în legătură cu transferul arhivelor SRI către CNSAS. Pentru a rezuma, am putea spune că o

cantitate de dosare a fost transferată, în condiții deocamdată neclare, dintr-un depozit în altul. Nu știm exact ce conțin aceste dosare, nici care le va fi soarta. Ceea ce știm, în schimb, e că SRI nu posedă totalitatea arhivelor Securității și că informațiile aflate „în păstrarea” celorlalte servicii secrete rămân inaccesibile. În plus, putem avea certitudinea că, de-a lungul anilor, SRI s-a dedat la o minuțioasă operațiune de epurare și că vom rămâne în situația de a nu afla decât ceea ce ne este îngăduit să aflăm. Îndelunga tăcere a arhivelor se va transforma, astfel, în biiguială. Nimic mai mult.

De 15 ani, dreptul de a investiga trecutul național ne e restrâns – paradoxal! – în numele siguranței naționale. Ar fi bine însă ca limitele în timp ale acestui concept să fie în sfârșit definite cu claritate. În 1989, România a cunoscut o ruptură – cel puțin așa ne place să credem – și, de atunci, a apucat-o pe un drum nou. Doar siguranța națională pare a se afla într-o netulburată continuitate. De ce? Avem, oare, în momentul de față, aceiași dușmani și aceleași obiective ca înainte de 1989? Iată, de pildă, cazul unui fost ofițer DIE, membru al Parlamentului pînă în 2004, care a organizat și supravegheat operațiuni violente împotriva postului de radio „Europa Liberă”. Diverse detalii sînt cunoscute și presa a scris despre ele. Isprăvile lui însă nu pot fi dovedite pentru că dosarul care le cuprinde nu a fost găsit în arhiva SRI, aflîndu-se probabil în cea, de nepătruns, a SIE. Prin urmare, personajul în cauză se bucură nu numai de impunitate, ci și de protecția secretului. E, așadar, legitim să ne întrebăm: cum se face că astfel de acțiuni mai sînt considerate și astăzi ca făcînd parte din domeniul siguranței naționale? Faptul că acest argument e folosit încă spre a acoperi activitățile ostile pe care serviciile secrete ale regimului comunist le-au desfășurat împotriva opozanților români din străinătate și împotriva aliaților actuali ai României nu poate fi interpretat decât într-un singur fel: definirea siguranței naționale continuă să se facă după aceleași criterii ca înainte de 1989, acesta fiind probabil și motivul pentru care autoritățile de după 1990 nu au denunțat și nu au condamnat delictele și crimele comise de diversele departamente ale Securității. În 2005, o astfel de ipoteză e cel puțin tulburătoare.

Fie-mi îngădui un exemplu personal. La sfârșitul lui ianuarie și începutul lui februarie 1989, în fața blocului în care locuiam la Paris, au fost postați, într-o mașină închiriată, doi indivizi care-mi supravegheau mișcările și pe cele ale nevastei mele. M-am adresat ofițerului de la Prefectura de Poliție care se ocupa de problemele exilului românesc. Când a venit să constate realitatea plingerii mele, el a recunoscut în ocupanții mașinii pe doi funcționari ai Ambasadei României, aflați sub acoperire diplomatică. Dacă mă refer la prevederile legii pentru deconspirarea Securității, e limpede că cei doi se dedau la o acțiune de poliție politică. Dar, pe de altă parte, e la fel de limpede că identitatea lor nu va putea fi cunoscută decât prin coroborarea arhivelor Ministerului Afacerilor Externe și ale Serviciului de Informații Externe – ceea ce, sub pretextul siguranței naționale, este imposibil. Dar mă întreb: dezvăluirea numelor celor doi indivizi e oare cu adevărat o chestiune de siguranță națională? Ce importante secrete de stat ar fi astfel violate? Prin ce ar fi pusă în pericol securitatea României actuale? Dimpotrivă! Tineri în 1989, cei doi mai sînt poate membri ai corpului diplomatic românesc, iar MAE nu ar avea decât de câștigat descotorosindu-se de ei și de alții de aceeași teapă.

Din astfel de detalii, puse cap la cap, înțelegem cât de periculoasă e tăcerea arhivelor. Și ne cuprinde un apăsător sentiment de nesiguranță la gândul că memoria se află între mâinile unor oameni pe care nu-i cunoaștem și despre ale căror intenții nu știm nimic. Oameni care stăpînesc adevăruri tănuite altora, oameni care pot schimba trecutul. Excesiva, anormala lor putere provine din aceea că, în fața unei clase politice care a transformat șantajul în argument și în armă, ei pot șantaja aproape pe toată lumea. Tot ei, în funcție de faptele pe care vor să le ascundă, stabilesc și limitele siguranței naționale, adică limitele neștiinței noastre. Înainte de 1989, prin brutalitatea metodelor ei, Securitatea devenise un stat în stat; azi, serviciile secrete descendente din Securitate, biziindu-se pe milioanele de dosare moștenite de la aceasta, continuă să fie un stat în stat. Atîta vreme cît nu-și vor pierde posibilitatea de a controla prezentul prin trecut,

lucrurile nu se vor schimba cu adevărat în România. Dar clasa politică are nevoie de mult curaj pentru a le suprima această prerogativă.

Kilometrii de arhivă pe care dl Timofte a consimțit să-i predea CNSAS nu reprezintă decât crîmpeie ale istoriei noastre. Chiar dacă aceste dosare vor fi studiate și descifrate de la primul pînă la ultimul, chiar dacă se va izbuti înlocuirea numelor de cod cu numele reale ale cohortelor de ticăloși, nu vom obține imaginea completă a adevărului. Pentru a ajunge la acest necesar rezultat, va fie nevoie ca multe alte arhive – toate arhivele! – să se deschidă, fără ca post-securiștii să mai poată spune că studierea lor e periculoasă pentru țară. Și, în special, va fi nevoie ca România de azi să afirme răspicat că siguranța ei națională nu mai are nimic de-a face cu secretele murdare ale lui Gheorghiu-Dej sau ale lui Ceaușescu. Abia atunci, în acel improbabil viitor, politica n-ar mai depinde de ceea ce știi unii despre alții. Abia atunci ar începe însănătoșirea morală a societății românești. Și abia atunci ne va fi îngăduit să spunem că am descoperit începutul drumului către libertate.

Moțiune pentru bățut pasul pe loc

PSD a anunțat [16 august 2007] că va depune o moțiune de cenzură pentru răsturnarea guvernului, numele lui Mircea Geoană fiind avansat, ca o evidență, pentru postul de prim-ministru. PD și PLD au comunicat că vor susține orice moțiune care ar duce la înlăturarea actualei echipe guvernamentale. Cîteva „detalii” merită însă un examen mai atent.

Dacă moțiunea de cenzură este votată și guvernul cade, prima posibilitate este numirea unui nou prim-ministru de către președinte. Dar... Va accepta Traian Băsescu să-l numească pe Geoană, fără să-și piardă tot creditul în propria-i tabără? Va accepta PSD ca președintele să-l numească pe eternul ales, Theodor Stolojan? Va accepta PD, în lipsa unui candidat credibil, să nu joace decît eventualul rol de arbitru? Dar PRM, care va sprijini moțiunea, ce recompensă va primi? Pornind împreună acțiunea de răsturnare a guvernului, cele patru partide își afirmă implicit disponibilitatea de a colabora. E însă un pas mare, greu de făcut în haosul politic românesc, între colaborare și împărțirea beneficiilor.

A doua posibilitate e cea a mult-visatelor la Cotroceni alegeri anticipate. Cu inerentele lor componente aleatorii. Și cu aproape inevitabila nevoie a viitorului executiv de a cere sprijinul PSD în Parlament.

Toate aceste opțiuni ar trebui să se traducă printr-o pierdere de credibilitate a președintelui (și, dacă așa a fost gîndită, mișcarea PSD e foarte abilă). Dar, în fond, ele n-ar face decît să ne aducă exact în punctul de unde am plecat: instabilitate de lungă durată pe scena politică românească.